

İRAN'IN NÜKLEER ÇIKMAZINDA DÜŞÜNCELER

“Öyleyse bugün ABD'nin İran'la nükleer anlaşmadan ayrılacağını ilan ediyorum. Tahran'a en üst düzey ekonomik yaptırımları yeniden getireceğiz” diyen Trump daha önce mevzu bahis ettiğimiz mahut İran stratejisinde yer alan *“İran'ın nükleer silaha giden tüm yollarını önleyeceğiz”* açıklaması ile örtüşen bir adım daha attı. Önceki adım İran'da yaşanan halk hareketleriyle İran'ın sarsılması iken bu adımla İran'a doğru harekâtının önünü ağır yaptırımlar olacağı açıklamasıyla birlikte gerçekleştirdi. Bu süreçte strateji de yer alan Suriye, İsrail, Basra Körfezi ve siber saldırılar meseleleri ve devrim muhafızları üzerinden müstakbel hareketler beklemek hayalcilik olmayacaktır. Burada Suudi Arabistan özellikle yenibaharı bağlamında dün Vahabiliği yaymak yolunda teşvik edenlerce yeniden harekete geçirilebilir. Satılan onca silah çürümeyecek ya! Umarız bölgemiz Irak-İran savaşı gibi İran'ın öznesi olacağı yeni savaşlara gebe değildir.

Trump'ın *“Anlaşmadan ayrılırken İran'ın nükleer tehdidine karşı müttefiklerimizle gerçek, kapsamlı ve kalıcı bir çözüm bulmak için çalışacağız. Bu çabalar İran'ın balistik füze programı ve terör aktivitelerini ortadan kaldırmayı da kapsıyor.”* sözleri de daha önce ilan edilen strateji bağlamında planlı taktiksel adımların atılmaya devam edildiğini gösteriyor. Burada akla gelen soru şu *“Tamam da önce neden anlaşıp şimdi neden geri vites yapıyorsunuz, devlet aklınıza ne oldu?”* Bundan öte bir soru ise *“Kuzey Kore nükleer silahlarla şov yapıp, dünyayı tehdit ederken onu Güney Kore ile buluşturarak yumuşama üzerinden bir manzara ile sempatische ederken İran'ın şeytanlaştırılması ne manaya geliyor?”* Benim nükleerim iyi ama İslamofobik aklımın baktığı yerden onunkisi kötü. Saddam'ın füzeleri ve Irak'ın bu bahaneyle işgalindeki simülasyon ve manipülasyon ne kadar gerçek ise hâli hazırda olanlar da işte o kadar!

Tüm bunlar olurken ekonomik yaptırımlar üzerinden İran'ın kötü durumdaki ekonomisini çökerterek mahut stratejinin taktik ayağı işletilmeye devam edilirken ülkemizde yükselen ve maliyetleri tırmandıran döviz kurları dikkatimize takılıveriyor.

Dünyada buna mümasil olarak söz konusu olan sair olaylar olduğunda bir uzlaşma akli var eden zihniyet Ortadoğu merkezli bir durumda ise cerrah moduna geçiyor. Koreleri birleştirip onları bütünleştirmeye çalışırken, İspanya bölünmesin diye olanlara susarken Libya, Yemen, Irak, Suriye’de bölünmenin taşları yüksek sesle döşeniyor. Buna benzer bölücü saldırıya uğrayan Türkiye bölünme karşıtı güvenlik gerekçeleri ile hareket edince sesler yükselmeye başlıyor. Çifte standart her yerde her fırsatta görülüyor.

Kuzey ve Güney Kore sınırında ağaç diktirip barış rüzgârları estirenler ne hikmetse Kudüs’te sokaklara tabelalar astırarak gerilimin tohumlarını ekerek bir başkent krizi oluşturuyorlar. Filistinlilerin nükleeri var da biz mi bilmiyoruz. İsrail’in merkezinde süren Ortadoğu gündeminde İran’ın sıkıştırılmasının ana sebeplerinden biri İsrail, işte tam bu yolda Kudüs’e büyükelçiliğini taşıyan ABD bu istikamette çalışmaya devam ediyor. Koreleri birleştirenler Kudüs’ü adil bir antlaşmayla bölüştürmeyi düşünemiyorlar mı? Bir zeytin ağacı dikerek bu iki toplumun arasında barışın temelini atamıyorlar mı? İnsanın “Zeytin Dalı uzatmıştık bulamıyorsanız onu alın ve dikin!” diyəsi geliyor.

Suriye’de İran’ı stratejisi ile topun ağzına koyan ABD, yeniden yemin edip göreve başlayan Putin’e yani Esed’in asıl hamisi Rusya’ya ne der acaba? Bu arada Rusya ile ilişkilerin bozulmayacağını açıklayan Ermenistan’ın yeni başbakanı Nikol Paşinyan’ın bir halk darbesi ile başa gelmesinin İran’a yansımaları olacak mıdır? Bunun ABD’nin İran stratejisinin bir taktik ayağı olduğunu düşünmek yanlış olur mu? Bunları zaman gösterecek.

Tüm bu sis, pus arasında İran’da geçen günlerde yükselen bir ses milli aklımızı tırmalar nitelikteydi: “Hâlihazırda Cumhurbaşkanı Etnik ve Dinî Azınlıkların İşlerinden Sorumlu Özel Yardımcısı olan Ali Yunusi’nin 21 Nisan günü Kanun gazetesine verdiği röportajda ortaya attığı iddiaları anlamak iyice zorlaşmaktadır. Röportajda İran’daki Azerbaycan Türklerinin aslında etnik olarak Türk değil Fars kökenli olduklarını savunan Yunusi, Türkçenin de aslen Fars olan unsurların yaşadığı Azerbaycan bölgesine Moğollar sayesinde geldiğini savunmuştur. Yunusi’nin bu savlarının zamanlaması ve içeriği itibariyle neye hizmet ettiğini anlamak güçtür. Dahası bu savlar bilimsel alt yapıdan yoksun olmanın yanı sıra daha 2017 yılında seçmenden ikinci bir dönem için oy isteyen Ruhani’nin seçim kampanyalarında etnik azınlıkların talepleri konusunda verdiği vaatlerin samimiyetine dair soru işaretleri de doğurmaktadır.” (Hamid Ebrahimi, İran Cumhurbaşkanı Yardımcısı İran’daki Türk Kimliğini Neden Hedef Aldı? <https://www.iramcenter.org/iran-cumhurbaskani-yardimcisi-irandaki->

türk-kimliğini-neden-hedef-aldı/) Türkiye Trump kararı sonrasında nükleer antlaşmanın devamını destekleyip talihsiz bir açıklama olarak niteleyip İran'ın uluslararası nükleer antlaşmalarına uyduğuna dair açıklama yaptığını düşünülecek olursa bu ilginç çıkışlar İran'a iç ve dış politikada ne sağlar düşünmeden edemiyoruz.

Peki, ne olacak? Önümüze konulan emek istemeden sorunlarımızı çözecek gibi görünen kolaycı çözüm ve yollara Dücane Cündioğlu'nun aktardığı bir fıkra ile bakmak yerinde olabilir: Fareye demişler ki: *"Bak şurada büyük bir peynir parçası duruyor; gidip alsana!"* Fare bir peynire, bir de peynirin durduğu yere bakıvermiş, *"Bu işte bir gariplik var"* demiş; *"hem peynir büyük, hem de yol çok kısa!"*. Bizimle olun demokrasi çok yakın ve zenginlik mümkün perspektifiyle bölgemize yakında ve büyük peynir vaat edenlerin sözlerine dikkatle bakmak gerekiyor.

Prof. Dr. Altan ÇETİN